

UNDERSÖKNING AV RIKSDAGSPARTIERNAS VALMANIFEST 2022

VA-RAPPORT 2022:3

BAKGRUND

Relationen mellan forskning och politiskt beslutsfattande har sällan varit så tydlig som under den senaste mandatperioden. Covid-19-pandemin, klimatomställningen och nu senast energiförsörjningen är alla exempel på kunskapsintensiva områden där politiker förväntas fatta beslut baserade på stora och mer eller mindre välutvecklade kunskapsunderlag.

Det finns olika ingångar till relationen mellan forskning och politik. Dels de rent forskningspolitiska: Vilka strategiska satsningar ska göras? Hur ska resursfördelningen till Sveriges lärosäten gå till och hur värnar vi bäst den akademiska friheten? Den typen av frågor brukar engagera väljarna relativt lite jämfört med andra sakområden. En annan ingång handlar om forskningens (och kunskapens) roll i andra politiska områden: Vilken evidens finns

för att olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder får önskad effekt? Hur kan vi bäst framställa energi på ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt? Vilka effekter kan man vänta sig av olika rättspolitiska insatser? Här finns desto större önskemål på politikerna att ta del och dra lärdom av tillgänglig fakta.

Inför varje val sätter de politiska partierna samman valmanifest där de samlar sina viktigaste valfrågor. Vetenskap & Allmänhet har tidigare gått igenom och analyserat riksdagspartiernas valmanifest inför valen både 2010 och 2018 med utgångspunkt i hur forskningsrelaterade ord användes i texterna. Undersökningen som presenteras här utgår från 2022 års valmanifest med avstamp i de tidigare rapporterna. Detta möjliggör även jämförelser mellan valåren.

GENOMFÖRANDE

Vi har granskat och analyserat innehållet i de valmanifest som gjorts tillgängliga inför valet 2022. Sådana

manifest har publicerats av samtliga åtta riksdagspartier. Dessa har sökts genom utifrån användning av

orden *forskning, forskare, vetenskap, teknik, innovation, kunskap, samverkan, bildning, humaniora, högskola, universitet, evidens* och *fakta*. Då manifesten varierar mycket i omfång (mellan 12 och 61 sidor), har andelen forskningsrelaterade ord i förhållande till det totala antalet ord i texterna räknats ut. Vidare har de sammanhang som orden *forskning/forskare* och *vetenskap*

nämns i klassificerats, baserat på huruvida de nämner vikten av att satsa på eller stärka forskning, respektive om de handlar om att ta lärdom av eller grunda beslut i forskning. Slutligen har vi undersökt om det är specifika forskningsområden eller forskning i allmänhet som omnämns och gjort jämförelser med tidigare undersökningar från 2018 och 2010.

RESULTAT OCH DISKUSSION

En sammanställning över hur de eftersökta orden förekommer i respektive valmanifest finns i Tabell 1. Där ses även det totala antalet sidor/ord som manifesten består av. Hur stor andel av manifesten som utgörs av utvalda begrepp framgår av Tabell 2.

Moderaterna och Sverigedemokraterna har flest omnämningen av *forskning* och *vetenskap* totalt sett, och andelsmässigt förekommer orden mest i Moderaternas manifest. Varken Socialdemokraterna, Miljöpartiet eller Kristdemokraterna

TABELL 1: Sammanställning över totala antalet sidor och ord samt antalet gånger forskningsrelaterade ord förekommer i respektive partis valmanifest: Vänsterpartiet (V), Socialdemokraterna (S), Miljöpartiet (MP), Centern (C), Liberalerna (L), Kristdemokraterna (KD), Moderaterna (M), Sverigedemokraterna (SD).

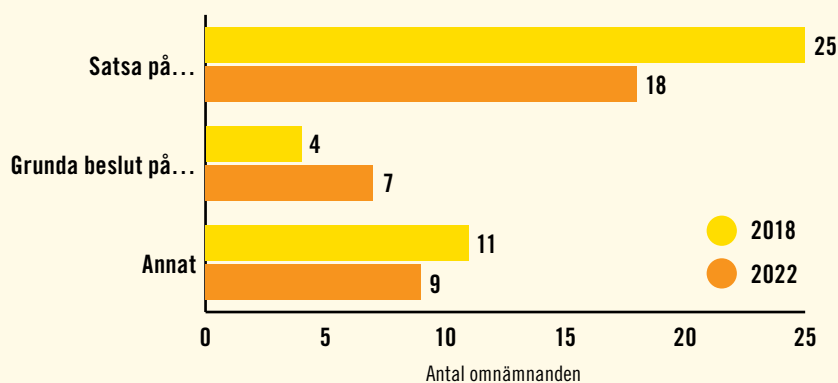
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Total
Antal sidor (totalt)	17	32	12	25	19	12	40	61	218
Antal ord (totalt)	7 878	4 667	3 565	8 627	7 349	1 715	11 870	21 068	66 739
Forskning/Forskare	1	0	0	4	4	0	12	11	32
Vetenskap	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Fakta	0	0	0	0	1	0	2	3	6
Evidens	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Innovation	0	1	0	6	0	0	4	2	13
Samverkan	0	0	1	1	1	0	0	8	11
Teknik	4	1	0	2	6	1	4	6	24
Kunskap	8	3	1	1	19	1	16	18	67
Bildning	3	1	0	1	0	0	0	1	6
Humaniora	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Högskola	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Universitet	2	0	0	3	1	0	0	0	6

TABELL 2: Andel av totala antalet ord i manifesten som utgörs av utvalda forskningsrelaterade ord hos respektive parti: Vänsterpartiet (V), Socialdemokraterna (S), Miljöpartiet (MP), Centern (C), Liberalerna (L), Kristdemokraterna (KD), Moderaterna (M), Sverigedemokraterna (SD).

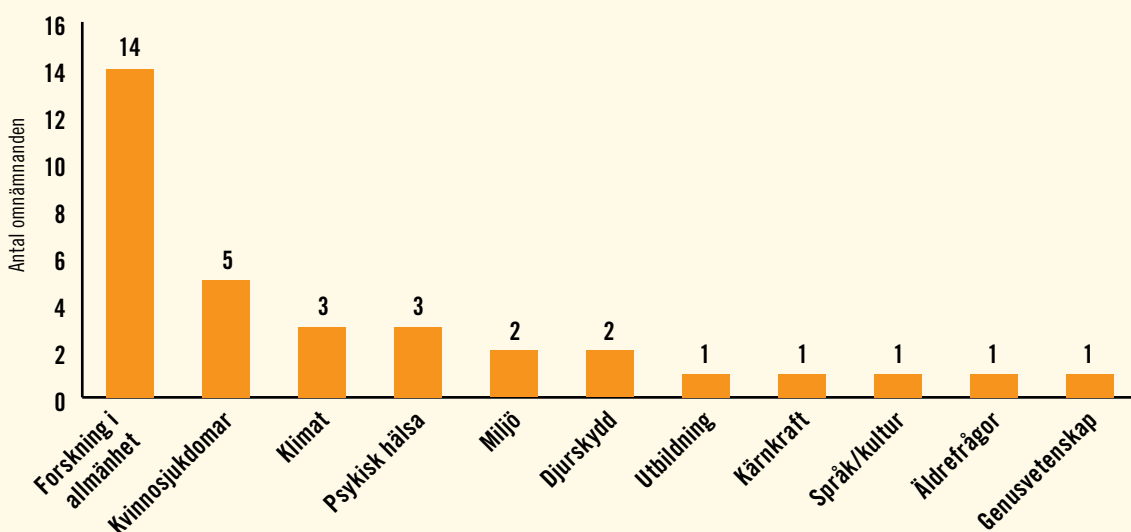
	V	S	MP	C	L	Kd	M	SD
Forskning + vetenskap	0,025 %	0,000 %	0,000 %	0,046 %	0,054 %	0,000 %	0,101 %	0,057 %
Innovation	0,000 %	0,021 %	0,000 %	0,070 %	0,000 %	0,000 %	0,034 %	0,009 %
Samverkan	0,000 %	0,000 %	0,028 %	0,012 %	0,014 %	0,000 %	0,000 %	0,038 %
Fakta	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,014 %	0,000 %	0,017 %	0,014 %
Evidens	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,000 %	0,014 %

FIGUR 1: Hur omnämns forskning/vetenskap?

Sammanhang där orden **forskning, forskare** och **vetenskap** nämns i partiernas valmanifest. Totala antalet omnämningen av orden år 2022 är 34.

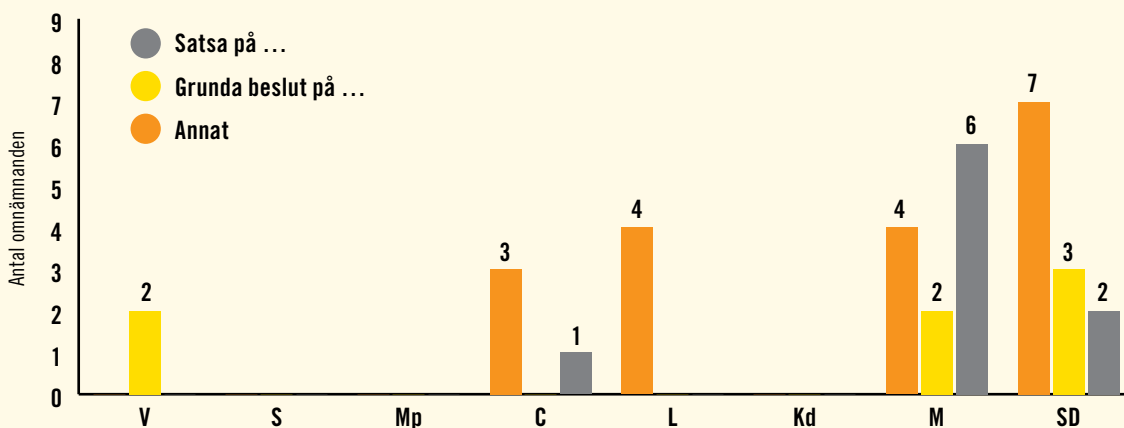

FIGUR 2: Vilka forskningsområden omnämns? Sammanhang som orden **forskning, forskare** och **vetenskap** nämns, fördelat på sakfråga/område, i partiernas valmanifest. Totala antalet omnämningen av orden är 34.

FIGUR 3: I vilka sammanhang nämner partierna forskning/vetenskap?

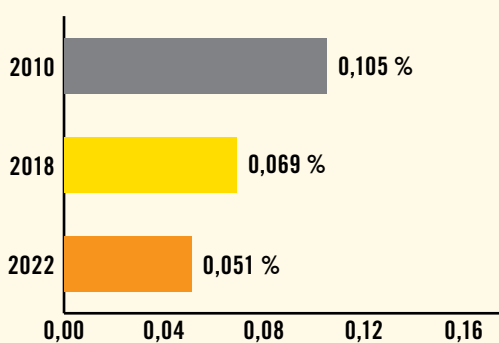
Sammanhang som orden **forskning**, **forskare** och **vetenskap** nämns, fördelat på sakfråga/område, i partiernas valmanifest. Totala antalet omnämningar av orden är 34.

FIGUR 4: Andel ord jämförelse

Procent av totala antalet ord som utgörs av orden forskning, forskare eller vetenskap i partiernas valmanifest 2010, 2018 och 2022.

Dataserien för 2010 består av manifest från Rödgröna, V, MP, C, L, KD, SD och Alliansen och utgörs av 55 284 ord. Dataserien för 2018 består av manifest från V, S, MP, C, L, KD, M och SD och utgörs av 57 916 ord. Dataserien för 2022 består av manifest från V, S, MP, C, L, KD, M och SD och utgörs av 66 739 ord.

nämner forskning eller vetenskap alls i sina valmanifest.

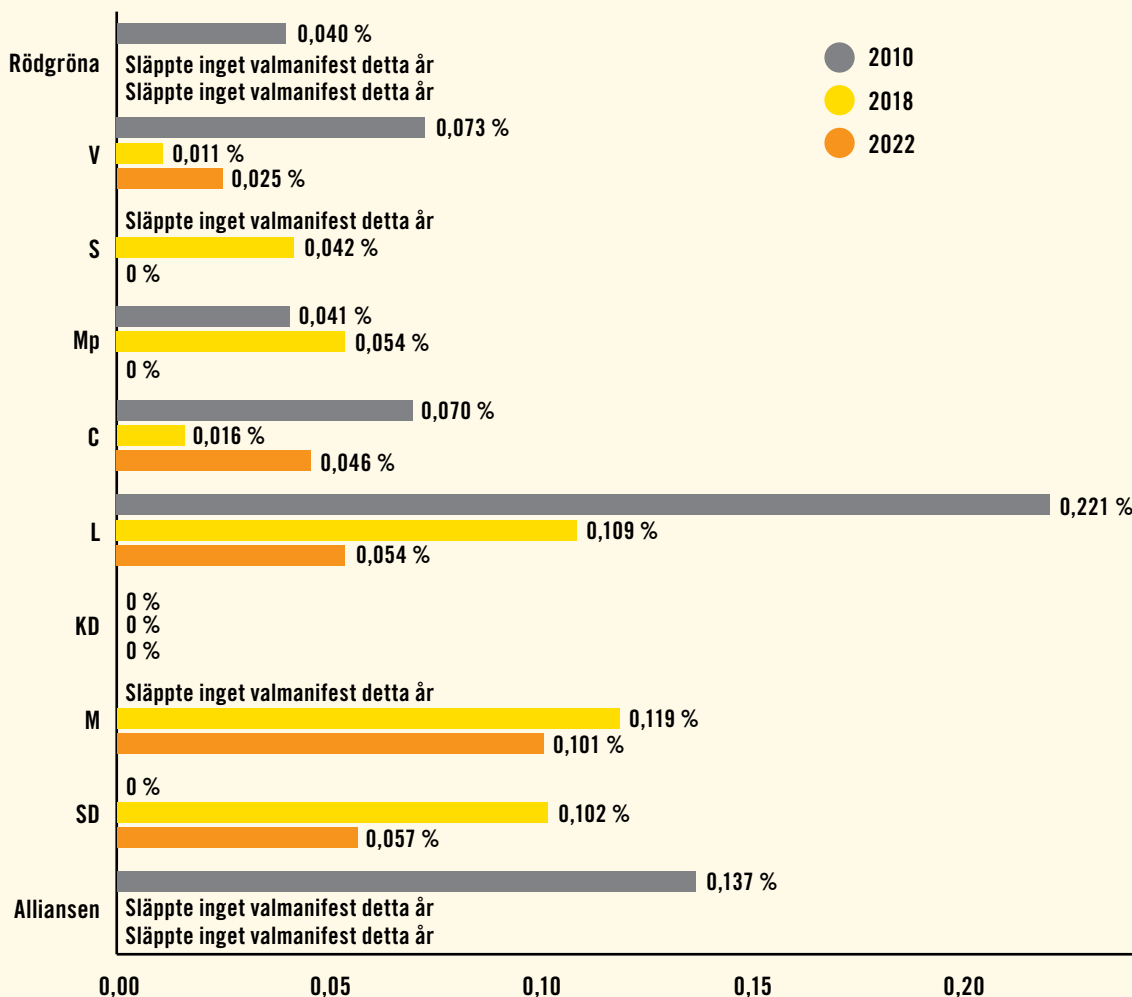
Kunskap är det begrepp som förekommer oftast i valmanifesten med 67 omnämningar totalt. Majoriteten av dessa är kopplade till partiernas skolpolitik.

Forskning och vetenskap omnämns oftast i sammanhang där partierna hänvisar till vikten av att satsa på eller stärka forskningen, snarare än att lära av eller grunda beslut på densamma. Viljan att satsa på forskning nämns totalt 18 gånger, och vikten av att grunda beslut på forskning nämns sju gånger. Skillnaden var dock större inför valet 2018 (Figur 1). Kategorin 'Annat' innefattar andra innebörder, som vikten av fri forskning eller att forskning/vetenskap endast nämns i förbigående.

Partierna skriver oftast om forskning i allmänhet utan att nämna något särskilt forskningsområde eller sakfråga (Figur 2). Bland de områden som omnämns är de vanligast förekommande kvinnosjukdomar (5 omnämningar), psykisk hälsa och klimat (tre omnämningar vardera). De flesta ämnen härrör till medicinska och naturvetenskapliga frågor. Vikten av satsningar på forskning inom humaniora lyfts av Sverigedemokraterna i samband med forskning i språk/kultur. Hur respektive parti

FIGUR 5: Andel forskning, forskare, vetenskap.

Procent av totala antalet ord som utgörs av orden forskare, forskning och vetenskap i riksdagspartiernas valmanifest 2010, 2018 och 2022.

förhåller sig till att satsa på eller grunda beslut på vetenskap visas i Figur 3.

Totalt sett minskade omnämningarna av forskning och vetenskap i valmanifesten 2022, jämfört med manifesten som togs fram inför valet 2018 och 2010 (Figur 4).

Direkta jämförelser på partinivå med tidigare år försvaras av att respektive block (Rödgröna och Alliansen) publicerade var sitt gemensamt valmanifest inför valet 2010. Varken Moderaterna eller

Socialdemokraterna släppte något eget manifest det året. I Figur 4 visas hur stor relativ plats orden *forskning, forskare* och *vetenskap* har i de valmanifest som publicerats 2010, 2018 och 2022. Centerpartiet och Vänsterpartiet har en viss ökning av orden i år jämfört med 2018. För båda partierna är dock förekomsten mindre än 2010. I övrigt ges orden mindre plats i samtliga partiernas valmanifest 2022 jämfört med tidigare år.

AVSLUTANDE KOMMENTARER

Sammantaget kan konstateras att forskning inte ges någon framträdande plats i partiernas valretorik. I förhållande till det totala antalet ord i manifesten utgör forskning/vetenskap dessutom en minskande andel jämfört med manifesten som togs fram inför valen både 2018 och 2010.

Att forskning, vetenskap och evidens har en undanskymd, och dessutom minskande, plats i den politiska retoriken kan tyckas förvånande eftersom vi vet att det finns ett starkt stöd bland väljarna för att politiska beslut ska baseras på forskning. Fors-

kare som yrkesgrupp åtnjuter dessutom betydligt större förtroende än politiker bland befolkningen.

Betyder det att politiker inte bryr sig särskilt mycket om forskning? Det vet vi inte. Kanske är det bara så att forskningsbaserad kunskap inte prioriteras i retoriken. Men sett till den avgörande roll som rätt kunskapsunderlag spelar för viktiga samhällsbeslut pekar resultaten på vikten av närmare relationer och ökad kunskapsöverföring mellan forskare och politiker.